

לתשומת לבכם : נבחני משנה שיש להם ציון על מטלת ביצוע צריכים
להיבחן בשאלון 34114.

נבחני משנה שאין להם מטלת ביצוע, או שאינם מעוניינים לשמור על
הציון של מטלת הביצוע צריכים להיבחן בשאלון 34204.

נושאי הלמידה לנבחנים אקסטרניים בקיץ תשע"ד וחורף תשע"ה

שאלון 34204, שאלון 176

(יש לשים לב לכוכביות ולעיין באתר המפמ"ר בכל ההערות המופיעות לאורכו
של מסמך זה)

הערה : כותרות הנושאים נכללות בחומר הלימוד

- הכרזת העצמאות

פרק א

מדינת ישראל מדינה יהודית

• המרכיבים ההכרחיים לקיומה של מדינה – כולל הכרה בינלאומית .

• הגדרה עצמית, מהי לאומיות (אתנית-

תרבותית/מדינתית/פוליטית/אזרחית), מהן מדינות לאום

(בסיס מושגי – תיאורטי והשוואתי) יוצגו המשמעויות השונות של מדינות
הלאום והיחסים בין מדינה ללאום, ללא המושגים: מדינה זו לאומית –רב
לאומית).

• ההצדקות למדינת הלאום הדמוקרטית

• מאפייניה או היבטיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית (המצוי: –

חקיקה, שפה סמלים הסדר הסטטוס קוו (ללא היבט המוסדי).

- המיעוטים בישראל – הבט דמוגרפי, ומעמד השפה הערבית (ללא ההיבט המוסדי)

פרק ב'

מהי דמוקרטיה ? ערכים עקרונית ומאפיינים של משטר דמוקרטי -54 שעות

- הרעיון הדמוקרטי
- חירות ושוויון
- גישות כלכליות חברתיות במדינה הדמוקרטית: ליברלית וסוציאל דמוקרטית כולל מדינת רווחה
- זכויות אדם ואזרח:
- סוגי זכויות אדם: טבעיות, פוליטיות אזרחיות, זכויות חברתיות, זכויות קבוצתיות:
- הדיון לגבי עצם הענקתן והיקפן. (ללא שיום הגישות)
- חובות האדם והאזרח
- התנגשות בין זכויות: התנגשות בין זכויות ואו עקרונית דמוקרטיים לבין ערכים ואינטרסים של הציבור.
- עקרון שלטון העם
- דמוקרטיה ישירה (כולל משאל עם)
- דמוקרטיה ייצוגית (כולל משטר נשיאותי ומשטר פרלמנטרי)
- בחירות דמוקרטיות
- עקרון הגבלת השלטון
- רעיון הפרדת רשויות וחשיבותו.

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفتيش على تعليم المدنيات

- פיקוח וביקורת של מנגנונים מוסדיים וחוף מוסדיים כולל דוגמאות.
- חוקה כאמצעי להגבלת השלטון, עליונות החוקה, חוקה פורמאלית וחוקה מטריאלית
- עיקרון שלטון החוק
- שלטון החוק במשטר הדמוקרטי לעומת שלטון החוק במשטר הלא דמוקרטי
- שלטון החוק במובן הפורמאלי, שלטון החוק במובן המהותי
- גבולות הציות לחוק במשטר הדמוקרטי : סוגי עבריינות
- שאלת הציות לחוק סירוב פקודה מטעמי מצפון ואידיאולוגיה, פקודה בלתי חוקית בעליל.
- עקרון הכרעת הרוב והשמירה על זכויות המיעוט
- תרבות דמוקרטית :
- עקרון ההסכמיות
- עקרון הפלורליזם
- עקרון הסובלנות

פרק ג'

המשטר והפוליטיקה במדינת ישראל – מהי מדינה יהודית ודמוקרטית -28
שעות

- המעמד המשפטי (המיוחד) של הכרזת העצמאות.
- חוקי היסוד ומעמדם (לא כולל את המהפכה החוקתית)

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفتيش على تعليم المدنيات

- שבות ואזרחות :
- חוק השבות
- חוק האזרחות
- ההבדל בין "עלייה" ל"הגירה".
- החברה הישראלית – השסעים בחברה, אתגר החיים המשותפים
- השסע הלאומי יש לכלול: תיאור הקבוצות השונות, הגורמים לשסע ולהתמשכותו, דרכי הביטוי של השסע, דרכי התמודדות עם השסע.
- הרשות המחוקקת – כנסת ישראל
- תפקידי הכנסת - הכנסת כמייצגת את העם, כרשות מכווננת, מחוקקת, כמבקרת ומפקחת
- הרשות המבצעת- הממשלה
- תהליכי כינון ממשלה . (ממשלות קואליציוניות ותפקידן)
- הממשלה תפקידיה וסמכויותיה
- סמכויות רה"מ והשרים (כולל אחריות משותפת ומיניסטרואלית)
- מבנה הממשלה דרג נבחר מול דרג מנהלי
- הרשות השופטת, אי תלותה וחשיבותה
- סוגי המשפט: פלילי, אזרחי, חוקתי.
- מבנה מערכת המשפט.

• בג"צ :

- תפקידי בג"צ וסמכויותיו (כולל הצווים)

- בג"צ "כנותן סעד למען הצדק"

• הפרדת רשויות , יחסי גומלין בין הרשויות (כולל עירוב סמכויות בין רשויות השלטון בישראל)

• מוסד הנשיאות , תפקידי הנשיא , סמכויותיו , סמכות החנינה , חסינות הנשיא

• תרבות פוליטית בישראל

אשכול א' - 15 שעות

• השקפות וגישות לאופייה של מדינת ישראל.

מדינת התורה ; מדינה דתית-לאומית ; מדינת לאום יהודית – תרבותית ; מדינת העם היהודי ; מדינת היהודים ומדינת כלל-אזרחיה.

* לתשומת לבכם :

במסגרת ההטמעה בשלבים של תכנית הלימודים החדשה יילמד נושא ההשקפות לגבי אופייה הרצוי של מדינת ישראל לעת עתה על פי החלוקה שהייתה מקובלת עד כה - כלומר, הגישות השונות לאופייה הרצוי של מדינת ישראל : החל מקיץ תשע"ה-הגישות הנ"ל לא תכללנה בתוכנית הלימודים, יש ללמד נושא זה על פי מסמך ההלימה של קיץ תשע"ה שיפורסם בהמשך.

• מקומה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי :

- האחריות והמחויבות ההדדית של מדינת ישראל והעם היהודי בתפוצות.

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفطيش على تعليم المدنيات

- השפעת יהדות התפוצות על קביעת מדיניות פנים וחוץ וביטחון, ומחויבות המדינה לקליטה ועלייה. היבטים כלכליים חברתיים הקשורים לעלייה.
- השסע הדתי : יש לכלול : תיאור הקבוצות השונות, הגורמים לשסע ולהתמשכותו, דרכי הביטוי של השסע, דרכי התמודדות עם השסע.

אשכול ב' - למגזר הערבי והדרוזי - 15 שעות

- השלטון המקומי
- זכויות האדם והאזרח במדינת ישראל
- התקשורת והפוליטיקה בישראל